

v tisk. letnik in voloto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — k.
za pol leta 4 „ — „
za četrt leta 2 „ — „

Po pošti:

Za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — „
za četrt leta 2 „ — „

Vredn. in opravištvu
je na stolnem trgu (Dom-
plate) hiš. št. 181.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskne 1krat.
5 kr., če se tiska 2krat.
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pisemne se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisk je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 46.

V Mariboru 20. aprila 1869.

Tečaj II.

Telegram „Slov. Narodu.“

Iz Kranja 19. aprila.

Dr. J. Razlag je voljen s 67 glasovi. Nazočih je bilo 77 volilcev.

K odprtemu pismu slovenskim državnim poslancem.

Ko smo bili — komaj je tega leto in dan — v svojem programu naravnost izrekli, da je vse slovensko delovanje, bodi si za trenotek še tako dobro in mnogo obetajoče, za prihodnost puho in brez vse vrednosti, pač pa že v sedanosti lahko velike nevarnosti za nekatere oddelke našega naroda, dokler se brez združenja, torej tudi brez moči in veljave vsak izmed šestih kosov slovenskega naroda zase bori in trpi za narodne pravice, in ko smo združenje vseh Slovencev v eno narodno skupino proglasili kot glavni cilj svojega delovanja, imelo je sicer slavnih in mnogo zaslužnih mož, ki so roke vili nad našo predznostjo in nam kazali na ranjki „Naprej“, ki si je svoje čelo razbil zaradi enega samega članka, ki ga je priobčil o mednarodnih mejah. Drugi in ravno tako zaslužni in veljavni možje so nas razupili za nepraktične idealiste in še zadnje dni se nam je od jako mogočnega ljubljanskega domoljuba očitalo, da „delamo“ Slovenijo. Celotodoljubi, ki so že mnogo delali in menda še delajo za združenja vsega naroda, menili so, da naše ljudstvo za to misel ni še zadosti podučeno in pripravljeno, da je torej treba o njej še poprej govoriti z narodom, kakor z vlado v postavodajnih zborih. Pasivnost, rekli bi skoraj nezaupnost izkušnih naših delalcev na narodnem polju res nam ni dela olajševala. Od druge strani pa nas je skušnja notri do zadnjega dne bolj in bolj prepričevala, da se ne borimo za izgubljeno stvar. Slovenski narod se je zedinjena Slovenija na prvi mah z navdušenjem poprijel in se je od dne do dne bolj poprijema; iz osamelih časnikarskih člankov je stopila Slovenija že tudi pred deželne zbore, in se je v Gradcu naravnost tirjala, v Ljubljani bolj pohlevno želela.

Sovražniki kakor tudi prijatelji narodne stvari morajo pri teh okoliščinah spoznati, da smo zadnje leto storili velik korak naprej, kar naj bo prvim svarilo, naj ne razbijajo svojih slabih moči nad nezadržljivo rečjo, zadnjim pa v spodbudo, da se ne ustrašijo nobenih ovir. Iz zadnjih dni imamo zopet zaznamovati korak, ki ima sicer sam na sebi mnogo krivega, pomotnega in polovičarskega, ki pa vendar dokazuje, kako je narodno gibanje seboj potegnilo tudi naše „trezne“ politikarje.

Našim bralcem je znano odprto pismo slov. državnim poslancem. Našli smo v njem gledé oblike, kakor gledé jedra marsikaj, kar nam je prvi mah kri v obraz pognalo in nevoljo izbujalo. Gledé oblike se nam je zdelo nekako trivolno, ako pisatelji datirajo svojo pismo „iz središča prihodnje Slovenije“, ktere si sami ne upajo določno zahtevati. V prvem trenutku nam je pomanjkanje podpisov narekovalo misel, da je vse pismo res čista mistifikacija. Po tem, kar smo kasneje čuli, je poziv do državnih poslancev resno stavljen in ker v njem nahajamo tudi gledé zadržaja marsikaj zelo napačnega, jako smo hvaležni, da so nam pisatelji neznani, vsaj se nam ne bo moglo očitati, da smo bili zopet subjektivni in osebni, ako razkrivamo svoje mnenje o pismu. Sedaj sicer tudi še ne vemo, kdo so tisti možje, ki so potrkali

pri slov. drž. poslancih in jih budé iz njih letargije; ker bi pa vendar utegnilo odprto pismo v dotičnih krajih spodbuditi na delo, hočemo celo stvarno svoje sumnje razkriti in poskusiti skupno delati za skupno stvar — sine ira et studio!

Nikakor se ne moremo skladati z odprtim pismom v sodbi o deželnih zborih. Tako kakor piše odprto pismo, mogel bi o dež. zbora pisati vsak centralist, nikdar pa ne federalist in avtonomist. Gotovo bo vsak trezen šlovek računil z razmerami, kakoršne so, kakor bo pa tudi poštenjak spoznavši, da dosedanje razmere ne veljajo, skušal pomagati in popraviti, a ne na napakah dalje zidati novih napak. Sedanja vlada je res dela deželne zbore ob vso veljavo in jih degradirala, da so zdaj res skoraj samo oskrbnice bolnišč, sirotišč in norišč. Iz tega pa ne sledi, da so deželni zbori res tako pohlevne ustanove in bi morebiti natančno preiskovanje prišlo do rezultatov, ktere bi pač smel izgovoriti „neodgovoren“ poslanec deželnega zbora, a nikakor ne „odgovoren“ slovenski časnikar. Gotovo je, da nam državni zbor go zdaj ni dal nič dobrega, in da vsi federalisti in avtonomisti stavijo vse svoje upanje na deželne zbore in njih pravice, ktere morajo zopet stopiti v moč, ki so jim jo odvzeli centralistični nameni sedanje vlade. Ako bi torej mi imeli od naših državnih poslancev kaj tirjati, bilo bi to, naj se potegnejo za pravice deželnih zborov, nikakor pa ne, naj bi kot pravno veljavne pripoznali razvade in zlorabe zadnjih časov. Naša akcija more biti vspešna le v deželnem zboru, državni se malo ali nič ne briga za nas. Reklamirajmo torej pravice deželnih zborov, a ne dajmo jih za vselej iz rok, ker so se nam v nekoliko izpulili iz naše moči.

Ravno tako malo se moremo skladati z odprtim pismom, kar se tiče kompetencije deželnega zbora. Kdo bi mogel z dobro vestjo trditi, da deželni zbori niso kompetentni vsaj sa svoje okrožje izreči: Zedinimo se, to tirja blago naše dežele! Še stoji tudi v naših deželnih redih neomadeževan, če tudi malo zabljene §. 19, na čegar podlagi so Poljaki stavili svojo znano resolucijo, ki je veliko večega pomena za decembersko ustavo, kakor pa zedinjena Slovenija, in vendar se gališka resolucija ni zavrgla kakor brez pravice stavljenja, ampak je ministerskemu svetovalstvu in državnemu zboru služila v podlogo dolgega in trudnega posvetovanja, ki še nikakor ni skleneno. In kdo bi se upal trditi, da je §. 19 v deželnem redu gališkem kaj bolji in močnejši kakor v deželnem redu štirskem, krajskem, goriškem itd.? Ako pisatelji odprtega pisma pravijo, da se v deželnih zborih ni nadejati inicijative gledé zedinjenja Slovenije, moramo to zavračati kot sumničenje naših poslancev, o kterih še vedno pričakujemo, da jim bo narodova volja sveta, in da jo bodo krepko in neustrašeno izrekli in zagovarjali v deželnih zborih. (Dalje prih.)

Narodna prizadevanja Slovencev.*)

To je naslov in zadržaj 12 strani obsegajoče brošure, ktero je te dni slovenske stranke kandidat g. dr. Dominkuš v Mariboru, izdal in založil. Slo-

* Die nationalen Bestrebungen der Slovenen. Ein Rückblick auf die Marburger Landtagswahl vom 27. Februar 1869 von F. Dominkuš (Motto: Nicht Stimmenmehrheit ist des Rechtes Probe.) Gratz 1869. Im Selbstverlage des Verfassers.

Listek.

Politika v hrbski vasi.

Pišite vi zgoraj nad črto uvodne članke o paragrafi in ministerskih krizah, o bolni Turčiji in rastoči Rusiji, o centralizmu in federalizmu in kar imate še enacih učenih stvari; ti dragi moj bralec pa pojdi malo z menoj, spomlad je, trava zeleni, črešnja cvete, hajdiva! potujva, na goro tje v prosto vas, ki stoji daleč proč od prašne velike ceste in od nemškutarskega samo s tiho čitalnico preskrbljenega mesta.

Ali človek se zastonj upira bogovom, ki so stvarili duh časa, ki nas vleče vse za seboj. Denašnjega časa duh pak je političen in zastonj se trudiš osvoboditi se in ne brigati se za zanimljive spremembe in hude boje, ki svet pretesajo.

Politikuje malo in veliko, staro in mlado, blagi mož in lump. Ne upirajva se torej midva sama, in če sva pripotovala v oddaljeno hrbsko vas, ne študirajva skladov bornih hiš, niti ne glejva zdravih rjavih deklet in njenih korenitih srčnih ljubčkov z nerazčesanimi glavami in raztrganimi črevlji. Oglediva si, kako ti može politikovajo, do kterih ni še prišel niti štempljan niti časopis brez štempla.

V nedeljo popoldne je. Možje, vaški viši svet, je zbran pri polici in politikuje. Tu niso stranke ločene v desnico, centrum, levico in skrajno levico, temuč mirno sedé pomešani okrog vegaste črvice mize in najhujši radikalec pije z največim ultramontancem iz ene kupice.

„Bo vojska, bo vojska! Zdaj bodo spet fante v soldate pobirali. Hudó se ljudje menijo. Jaz pravim, da bo kmalu Ankrist prišel. Ondan na semnji, ko sem te motorogaste voličke kupil, pravil mi je en mož, da pojde sedem kraljev in sedem cesarjev na vojsko.“ Tako govori možanec, čigar dolg vrat bi kakšen novelist gotovo bolj na drobno popisal.

Zdaj začno nekteri dvomiti, da bi bilo toliko cesarjev in kraljev na svetu. Začno šteti in štejejo vse vprek. Kdor se ktere dežele imena spomni, da je jej kralja ali pa cesarja, vse eno. Naposled manjka še štirih. Domislijo se, da ima tudi papež soldate, da se sme torej v kralje ali pa cesarje šteti, da more tudi v Jeruzalemu kakov kralj biti. Ostaneta še dva, ta dva sta že kje, naj bosta kjer hočata. V Indiji je gotovo kakov, pa v Aleksandriji, kamor Lah črešplje prodaje, po ktere pride vsako jesen. Zdaj pa važno vprašanje pride na dnevni red, kterega se bode lotilo teh sedem kraljev in sedem cesarjev.

„V Mesiko pojdejo, pa bodo vse divjake povsili, ki so ono leto cesarjevega brata umorili. Tako sem jaz slišal, tako je bilo v cajtengah brano,“ misli eden.

„To ni tako — pravi drugi. — Ko bi bili mislili tjekaj iti, bili bi že pred pomenili se. Nad Turka pojdejo, nad Turka, meni verjemite, s Turkom bo vojska.“

„Šent! Turek je hud — misli tretji. — Ta bo vseh naših sedem cesarjev in sedem kraljev pretepel. Moj oče somi pripovedovali, ko sem mlad bil, kako je njega dni razsajal in je ves svet v torbo deval. Da bi le naš cesar tako pameten bil in bi ne hodil doli hudiča dražit in buditi. Če ga ne zmorejo, prišel bo zopet v deželo in potlej bo joj, joj!“

Dolga vrsta starih spominov o grozoviti moči, ki jo Turek ima, kakor so stari ljudje pravili, vrsti se zdaj in ne veva, kako pridejo do papeža. Čuli so, da se hoče papežu vzeti posvetno vladanje in njegova dežela. To se jim je z lece pravilo. Preiskujejo zakaj in kako, govoré o glasovitem „Gareboldu“ in naposled ugibljejo zakaj se gospod župnik tako poganja za to, da se papežu ne vzame deželska oblast nad Rimom, o kterem ne vedo prav, ali leži tam, kjer solnce vzhaja, ali tam kjer zahaja. Eden, ki je najradikalniji med njimi in ima nekako komunistično poželenje, trdi: „Ako se bo papežu vzela dežela, izgube fajmoštri svoje grunte. Zato

venska prizadevanja se obravnavajo s posebnim ozirom na zadajo mariborsko volitev in dogodivščine, ki so se pri tej priliki na dan pokazale. Brošura je zlasti namenjena o slovenski politiki slabo in krivo poučenim, med nami živčnim Nemcem in pa onim slovenskim rojakom, ki se v slovenskem jeziku podučiti ne morejo ali ne marajo. Po tem namenu je soditi nemška pisava in razpeljevanje zadržaja. Kdor tega ne bo izpred oči izpustil, njemu bo živo in z vidnim prepričanjem pisana knjižica gotovo dobro došla, in si bo prizadeval po moči razširiti jo v onih krogih, katerim je namenjena, tako da rodoljubni pisatelj doseže, kar si v zadnjem stavku želi, kjer pravi: „Ako te vrstice kaj pripomorejo k temu, da se poravnajo zmotnjave, katerih je tu pa tam raztresenih o pravem cilji našega prizadevanja, potem so dosegle svoj namen.“

Našim slovenskim bralcem pa naj jo tu podamo v domači besedi:

„Gospodovanja željne narave so imele od nekdaj navado podjarmljene, po svobodi hrepeneče narode z vsemi mogočimi sredstvi pobijati. Kjer sila ni zadostila, moralo je pomagati obrekovanje in laž. Leta sem že poznamo Slovenci to bojevanje sebičnih nasprotnikov. Ker pa smo zaupali zdravi pameti našega naroda in pravici naše stvari, malo nas je vse to motilo. Pri zadnji volitvi deželnega poslanca v Mariboru pak so proti nam izbujena obrekovanja tako nenavadno narasla, so se nam najhujši zločini proti državi in ljudski sreči s tako izvenredno nesramostjo očitali, da se je v istini javno mnenje zmotilo in da se je začasni uspeh nagnil na stran naših nasprotnikov. Ta uspeh se je z hinavstvom, ki je resnično karakterističen za naše politično razmerje, oklicaval kot principijelna zmaga nad zavržljivimi in za državo nevarnimi načeli, kot zmaga svobode in napredka proti „temoti in neumnosti“, iz katere izvira politično robstvo in gospodarska poguba. Pri tem takem se bo morala vsakemu prijatelju, tem bolj pa kandidatu premagane stranke priznati pravica, braniti se in obrtnijskim obrekovalcem z resnico v obraz posvetiti. Zato hočem po vrsti govoriti o tem, kar se je naši stranki očitalo, in dokazati, da je bilo vse očitjanje neopravičeno.“

Imenovali so nas „farske blapce“, naši stranki so dali pridevek „narodno-klerikalna“ in — „med jedjo narašča tek“ — pri pojedini, ki so jo naši nasprotniki napravili zmagi v slavo, trdil je izvoljeni kandidat, da prav za prav ni narodne stranke, ampak klerikalna, in ta je bila premagana. Tu moram vprašati, kdo je zvezo med narodnjaki in klerikalci sklenil in podpisal? Ali smo se kedaj poganjali za klerikalne koristi, kolikor se te ne zlagajo s tirjatvami napredka in omike? Ali smo podpisovali adrese za konkordat, nabirali darila za papeža, ali rekrutirali papeževe suave. To pa, kar posamezni delajo ali opuščajo, ne more se podtikati vsej stranki, ravno tako malo, kakor bi bilo to pri Nemcih neopravičeno.

Naši nasprotniki in naši prijatelji poznajo naše misli v cerkvenem vprašanju, saj jih nismo nikdar skrivali. Njim torej tudi ne more biti neznano, da se je dr. Vošnjak v deželnem zboru izrekel za verske postave in da je pisatelj teh vrst od tega svojo kandidaturo odvisno storil. Torej je premisljena laž, ako nam naši nasprotniki očitajo ultramontanske namene. Res pa je, da imamo v svojem taboru mnogo duhovnikov, ki so nam ljubi in v pot, ker se zvesto držé naše narodne stvari; res je, da nismo prijatelji popotnih pridig in razkolništva; res ne more biti po našem okusu, ako veliki in majhni fantalini običaje naše vere in njene služabnike dan za dnevom po časnikih, glediščih in šemarijah pred ljudstvom zasmehujejo, vendar pa mislimo, da se še dolgo ne smemo prištevati klerikalcem in ultramontancem. Da bi se razločevali od nas, imenujejo se naši nasprotniki ustavoljubno in svobodoumno stranko — mi smo torej sovražniki ustave in svobode! — Izraz „ustavoljuben“ je pri mislečem občinstvu že precej ogoled; znano je, da se je jedro one stranke, ki se tako rada ustavoljubno imenuje, izcimil iz nekdanjih centralistov, kateri so o svojem času kazali tako malo pravne čuti in spoštovanja do ustavnih načelov, da so s kratka trdili, ka so Ogri zapravili svojo ustavo. — Resnično svobodoumni možje, ki niso še izgubili

se tako poganjajo.“ Zedinijo se v misli, da vse tako na robe gre v denšnjem svetu, da je čas, da bi prišel kralj Matijaž s svojo vojsko izpod zemlje, kjer dremlje, pa bi mir storil, davek odpravil, denarja dal in vse popravil.

Strategika denšnjih vojsk se tem modrijanom neumna zdi. Kaj je treba toliko ljudi poklati in pobiti s kanoni in puškami? Zakaj niso denšnji kralji in cesarji tako pametni kakor so bili ljudje v starih časih, ko je bil Golijat in David, Lamberger pa Pegam, itd.? Zakaj ne zbere vsak enega najmočnejega izmed vojske, ki bi najmočnejega iz vojske sovražnikove na korajžjo poklal? Pa bi se spoprijela in metala in kdor bi drugega vrgel, tega cesar bi onemu deželo vzel, pa bi bilo z lepo. —

Ravno tako imajo ti politikarji brez časopisov in brez kazin za finančnega ministra reforme pripravljene. Čemu, hudiča, je treba davek pobirati, ta krvavi krajcer. Saj zna cesarjev minister denar kovati in na papir malati. Kar več bi ga naredil, veliko več. Potlej bi mu ne bilo treba na posodo prositi, temuč še posodil bi komu lahko kakovih sto goldinarjev. Mora pravi neumež biti, da mu to v glavo ne pade.

Naj bode dovolj primerov kako politiko delajo v rovtah. Iz naštetih se lahko posnemlje razloček med politikovanjem v mestni restavraciji in kmetski krčmi. Pristavljam, da je pač istina, da v novejših časih, ko se slovenska knjiga širi v poslednja kota in vasi, ko je šola naučila ljudi brati in se tu ali tje zgubi kak časopis, kateri se mnogo bere in raznaša od hiše do hiše, v novejših časih, ko so volitve in njih agitacije že same s seboj mnogo političnega poduka zatrosile med najprostejši narod: vendar je še tacih politikarjev mnogo najti, kakor sem jih s kratkimi potezami tu mislil narisati. Iskavec originalov jih je vesel in se jim smeje; rodoljuba pak je dolžnost, da po svoji moči dela in skrbi, da se med prostimi ljudmi misli sčistijo. Pripomoček do tega je knjiga, pismo in usten poduk: omika.

avstrijske samosvesti, davno so že spoznali, da se da naše ustavno življenje le onda spešno razvijati, ako se bo v obzir jemalo na opravičene tirjatve vseh avstrijskih, torej tudi slovanskih narodov, ako tudi slednji za svoj razvoj in obstanek prostora dobodo v vkupni ustavi, ako se s svobodoumno in nesebično prijaznostjo potolaži grenka nezadovoljnost, vsled katere ti narodi zdaj pri strani stojé in se kot zavržene čutijo v lastni domovini, in ako se tako privabijo, da se bodo udeleževali dobrot resnično svobodnih ustanov.

Gledé na deklaracijo poslancev českega naroda, ki je gotovo eden najvažnejših faktorjev v avstrijski državni zvezi, gledé na resolucijo gališkega deželnega zbora in gledé na — če tudi zaradi političnega razkosanja manj krepko a ne manj jasno izrečene — želje Slovencev, ne morejo si avstrijski državniki dalje tajiti, da potrebuje decemberska ustava principijelnih — kar naravnost recimo — sprememb v federalističnem smislu, ako hočejo, da mir postane in naši bogato obvarovani domovini, in da avstrijski narodi zopet veselo obstopijo stari častitljivi prestol, prostovoljno zbiraje svoje moči, da se država ojači in prosvita. Ako se imajo te misli izvršiti, mora nehati gospodarstvo manjšin, katero se da le z nepoštenimi in zavržljivimi pripomočki nekoliko časa vzdržavati na neizrekljivo škodo javni pravni samosvesti, z upanju in domoljubni udanosti posameznih narodov. (Konec pr.)

Dopisi.

Iz Maribora 17. aprila [Izv. dop.] Kobi se ž njim dalo pisati, v žolč bi denes svoje pero jamočil. Ni bilo dosti, v državnem zboru na Dunaji narod slovenski s neprestano nedoslednostjo omadeževati, trebalo je še, s takimi nasveti, kakor je oni, ki ga nepodpisani politikarji iz „središča Slovenije“ državnim poslancem v „Zukunft-i“ dajejo, ubogo narodovo politiko, s napenjanjem vseh svojih moči za boljše bodočnost se borečo, nečistiti. Ko sem prikrat ta „nasvet“ čital, mislil sem, da je mistifikacija; ali ko sem „Zukunft“ bliže pogledal, sem opazil, da laž ne more biti, da je res nekdo podpisan pod tem „čudnim“ nasvetom. Kdo? — to nam bode čas gotovo razodel; kajti narod mora svoje prvake, ki v njegovem imenu tako govoré enkrat na račun pozvati, na tak račun, da jim veselje prejde še delj „prvaški zvonec nositi.“

Naj iz tega nasveta za zdaj samo dvoje omenim: kakor, si ti „svét-piki“ zedinjenje Slovencev mislijo, in drugič, kakó oni pri državnem zboru beračijo. Tedaj slovenski, blaženi kraji Štajerskega in Koroškega naj se samo, ako je to mogoče ali se ljubi, le „eventuell“ (!!!), k Sloveniji dene! Lepa plača nam, štajerski Slovenci, ki smo najživejše in najpreje v taborih v ogromnih množicah in pod milim nebom celemu svetu naznanili trdno voljo, da hočemo z drugimi brati združeni biti. Nam se tedaj iz središča ravno te Slovenije, za katero se toliko poganjamo, le „eventuelno“ pripomaga k zedinjenju! Proti temu, kar so do zdaj vsi taborji slovesno izrekli, kar je ideja vseh Slovencev, kar stoji na programih vseh do zdaj naznanjenih taborjev, namreč združjenje vseh Slovencev od Mure do Adrije, proti temu se drznejo nekteri ljubljanski nepodpisanci ugovarjati. Kako se temu nasprotnemu prizadevanju sme v resnici reči, to hočemo iz rodoljubnosti zamolčati; saj vsem pravim rodoljubom beseda na jeziku leži. — Mili Bože, kamo smo prišli? kamo je genijus našega narod zašel? Ali še čaša našega trepljenja ni do dna izpita?

Drugo pa, kar se zadeva temu „nasvetu“ na konci prikrpljeno prošnjo za narodne šole, je tak beraški vtis na mene storilo, kakor ga najgusnejši pogled v človeku obuditi more. To beračijo ne morem drugače izraziti, kakor v sledečem primeru. Mislite si kupca, ki ima edino cvetečo hčer, dedkinjo nebrojnega bogastva. Neki sosed, ki je ravno tudi kupec, se zaljubi v svojo lepo sosedo ter jo želi za ženo dobiti. Nekega dne se pražno opravi in stopi pred očeta lepe gospodične; ko mu pa on roko svoje hčeri odreče, poprosi omenjeni snubač za roko — gospicihne hišine. Kaj bi vi rekli k takemu snubaču? — To kar mora vsak pravi, še količko pošten Slovenec k temu „nasvetu“ reči! Dixi.

Od Drave 18. apr. [Izv. dop.] „Habent sua fata libelli“ prišlo mi je mnogokrat na um, ko sem od bliže ali od dalje ogledoval borbo slovenskega naroda in posameznih navdušenih rodoljubov, da bi dejansko pridobili narodnemu jeziku ono veljavo, ki se mu v principu še v preteklem stoletju ni mogla popolnoma odrehati. „Svojo osodo ima slovenski narod in njegov jezik, še čudnejšo osodo ali prav za prav nezgodo imajo zaukazi, uradne naredbe itd. ki so bili namenjeni narodu in njegovemu jeziku vsaj črno na belem potrditi, da smeta živeti, — če moreta. Ne bojte se, da bi Vam jaz denes prišel s teoretičnem razlaganjem, z oguljenim doktrinarizmom; na nekterih izglelih samo Vam hočem pokazati, kako se je visoka in viša uradna modrost sem ter tje zvijala, da bi našla izgovorov, zaradi katerih bi smela narodni jezik iz uradov odganjati, ali pa posaditi ga v kot in blato, ako se je siloma drznil iz hleva in beraške kolibe v one vzvišene prostore, v katerih bojša vlada boginja Themis. Domnevam, da so Vašim bralcem znani zaukazi gledé porabe slovenskega jezika v uradih od §. 13 v sodnijskem postopniku leta 1784 do znamenitega paragrafa 19, ki je tako važen a slaboten, da se je v Ljubljani napravilo posebno društvo, ki je prostovoljno prevzelo njegovo varstvo in da Narodovi bralci vedo tudi za najzadnjo okrožnico predsednika višje sodnije v Gradcu in c. k. deželnega predsednika v Ljubljani. Torej mi v posameznih slučajih ne bo treba razlagati, proti kateri črki teh zaukazav se je grešilo, za Vaše bralce bodo menda fakta sama na sebi jasna dovolj. Zato pa bom prinesel tudi sama fakta, ktera morem ako treba dokazati z uradnimi spisi, ktere mi je prijatelj narodnih pravic radovoljno prepustil v porabo. Pred menoj leži odlok višje deželne sodnije v Gradcu iz druge polovice leta 1867, izdan na pritožbo proti odloku celjske okrožne sodnije, ki je slovensko vlogo nemški rešila. Ali kako je slovensko pritožbo rešila viša sodnija? Rešila jo je nemški in o tem gotovo ni dala najboljšega

izgleda niži stopinji, ob enem pa pritožbo zavrnila kot! neopravičeno. Čujte razloge! Prvi ni nenavaden, ampak posluževali so se ga dozdej še vsi, ki so hoteli dokazati ničevost Šmerlingove naredbe gledé slovenske ravnopravnosti. Viša sodnija torej pravi: „Pravosodnega ministerstva ukaz dtto. 15. marca 1862 v 4. svoji točki sodnijam v slovenskih krajih samo zapoveduje slovenske vloge tudi slovenski rešaviti, ako je mogoče!“ Ta razlog je dobil po naših uradnih žeh davno svoj „bürgerrecht,“ torej ga tu samo omenjam. Novejši je drugi razlog više sodnije, ki piše: „Tem bolj je odpadla potreba slovensko tožbo tudi slovenski rešiti, ker jo je izročil odvetnik kot pooblaščenec tožnikov, o katerem (odvetniku) se pa mora domnevati, da je zmožen ne le slovenskega ampak tudi nemškega jezika.“ Kaj pač pravite k krajsji pravici odvetnikovi do rabe slovenskega jezika? Prosim Vas priobčite tudi ta izgovor, morebiti utegne še kedaj komu prav priti, ki bo hotel od sebe otepati slovenski jezik. Jaz pa Vas vprašam: Od kod ima slavna sodnija pravico prevdarjati, ali odvetnik in njegova stranka tudi nemški razume ali ne? Ali ni zadosti jasna želja, da stranka in odvetnik želi vlogo slovenko rešeno, ker jo je slovenski izročil? Ali ni opravičena domneva, da stranka, ki slovenko vlogo izroči, le samo, ali vsaj bolje ume slovenski? Odgovori na ta vprašanja se tako ob sebi umevajo, da ne bi čudimo, kako je mogoče odgovarjati v smislu jezikove pravice kratecem.

Še bolj karakterističen pa je drugi mojih uradnih spisov. Zadeva je ravno ista: pritožba zaradi v nemškem jeziku rešene, in ravno pri c. kr. okrožni sodnji v Celji v slovenskem jeziku izročene tožbe. Pritožba je napravljena v drugi polovici leta 1868, torej že potem kot so c. kr. uradniki prisegli na državne osnovne pravice, v katerih je kakor znano tudi paragraf o pravnosti jezikovi v c. kr. uradih. Na slovensko pritožbo je viša sodnija tako-le v nemškem jeziku odgovorila: „Visoka c. k. deželna viša sodnija je to vlogo kot rekurs z ozirom na zadevo zavrnila, — kot pritožbo pak jo je s tem rešila, da se je c. kr. okrožna sodnija v Celji opomnila na 4. točko zaukaza pravosodnega ministerstva 15. marca 1863 št. 865.“ Pred vsem bi smeli tirjati, da bi viša sodnija vsaj znala za leto, katerega je bil Šmerlingov zaukaz izdan, in to je leto 1862. Pa naj že bo 1863 ali 1862, vsakako ni Šmerlingov ukaz še tako star, da bi ga smeli c. k. uradi meni nič tebi nič pozabljati in da bi bilo treba še le tožeb in pritožeb, da bi više oblasti nanj opominjale niže, ko bi imel sploh ukaz še kaj pomena in veljave. Ako je Avstrija res pravna država, kar se nam za naše denarje po uradnih časnikih in iz državnega zbora tako pogostoma naznanja, morala bi pač vsaka uradnija na obstoječe postave in zaukaze paziti že iz uradne dolžnosti in ne čakati še le viših opominov. Opomini bi menda tudi ne bili na svojem mestu, kajti zanemarjenje postav in vladnih naredeb bi se imelo drugače popravljati in odpravljati. Sicer pa mislimo, da tista „thunlichkeits- in möglichkeitspostava“ pri nas nima več kakor nekoliko žalostnega zgodovinskega pomena, ako avstrijskemu pravosodju še kaj velja staro pravniško načelo: lex posterior derogat priori (kasnejša postava devlje poprejšnjo ob moč). In tako novejšo postavo imamo in so vsi uradi na njo prisegli, imamo jo v §. 19. Ako se bo v pravosodniških krogih sveta prisega tako razumevala, kakor se razumeva gledé §. 19, potem naj se naši preiskovalni sodniki ne čudijo, če bo od leta do leta med prostim ljudstvom pešala svetost prisage, kar bi utegnili s časom biti najslabejša upljava na vse ljudsko premoženje in zlasti na lastnijsko pravico, ki se zlasti po deželi tako pogosto ne more drugače dokazati kakor s prisego, ktera mora torej sveta ostati povsodi in ne le kmetu.

Iz Laškega trga pri Celji. 15. apr. XYZ. [Izv. dop.] V celjski okolici se spleta venec, kojega nemškutarski Celjani ne bodo ravno veseli. Slovenske narodne čitalnice so to, ktere bodo „nemški jezični otok Celje“ vedno huje potapljalje. A letoga so si naši nasprotniki sami krivi. Oni so s svojo nasilnostjo nas primorali, da smo tudi mi na svojo trobojnico napisali navdušeno geslo „Naprej!“ Tudi mi Laščani smo se zbrali in sklenili utemljiti narodno čitalnico; kaj-ti le tako nam je mogoče, da ne pademo za vsegdar pozabljivosti v naročje. Pravila so že potovala v Gradec. Kdaj da nazaj priromajo, to je v božjih, t. j. v uradniških rokah — —. Nadejamo se, da se nam ne bode nobene ovare stavile. Torej bodedmo med tem prav pridno delati, da bodedmo vse priprave za otvorjenje izvršili. Kakor se je do zdaj kazalo, postavila se bode narodna laška čitalnica precej pričetkoma na trdne noge. Kmetje bodo jej glavni steber; zatorej so se pa tudi plačilne razmere tako vredile, da ne bodo zavirale seljakom, vdeleževati se prav v množnem številu narodnega ognjišča. Vstopnina znaša za trške ude 50 kr., za zvunajne 30 kr., za kmečke 20. Mesečna priplača je za 40 kr. za eno osebo, za več vkupe pa še niže. Glavni namen temu narodnemu zavodu bode kmečka omika. Posebno se bode skrbelo, da se kmetom preskrbi pristojne dušne hrane, — časopisov in drugih podučevnih knjig slovenskih. Slovesno otvorjenje bode začasni odbor naznanil, ki šteje prav vrle, za domačo reč vnete možake.

Bog vari! da bi se v Vašem društvu vgnezdil požrešen črv nesloge* je Vrančanom pri otvorjenji njihove čitalnice skušen rodoljub Celjski svarljivo govoril. Ravno isto priporočamo tudi mi rodoljubnim Laščanom za stanovito geslo. Tržani, kmetje in slovenski mladež so najizdatnejši faktorji. Le-ti naj skupno darujejo slovanskej Minervi in narodna reč bo vrlo napredovala.

Iz Kaple pri Dravi, 14. apr. [Izv. dop.] Kje je naš §. 19? — Ali smo mi kmetje zavoljo okrajne gosposke, ali ona zavoljo nas? Ali je trdo-nemški uradnik sposoben za slovenski okraj? Ali mi Slovenci v zgol slovenskem okraji še nimamo pravice tirjati, ali saj prositi, da se pri sodnji po domače obravnava z nami? Ali se ne smemo prijazno pritožiti pred sodnijskim obravnavalcem, rekoč: „Jas Vas, gospod, nisem zastopil (razumel) po nemški, prosim, da bi mi po slovenski dopovedali,“ ali: prosim, da bi mi še enkrat povedali, ker sem Vas po nemški premalo zastopil.“ Ali se mar sme kmet takoj tako zavračati in strahovati s besedami: „du kanst ja dajč,“ — „du kanst ja gut dajč?“ Kdo ima prav? J. K., — A. Č.

in S. W. vsi, trije slovenski kmetje z Borovškega okraja na Koroškem.

Ta vprašanja slovenskih kmetov nam je poslal prijatelj našega lista s tem-le pojasnilom:

Bila je zaradi nekega prestopka 8. t. m. obravnava pri okrajni sodnji v Barovljah, in povabljenih je bilo kakih 11 oseb (zatožencev in prič vkpu.) Izmed teh pa je le eden ali drugi dobro (?) razumel nemški jezik, ostali pa celo nič, ali pa za naj hujsi silo komaj, in vendar je trd Nemec, č. g. dr. B. po nekem tolmaču (pa kakšnim?) obravnaval ž njimi. Zato sta se izmed njih dva pritožila pred njim in ga prosila, eden, da bi se mu po slovenski povedalo, drugi pa, da bi se mu reč saj še enkrat prebrala, pa oba sta morala molčati na besede: „du kanst ja deutsch“ — „du kanst ja gut deutsch“, tretji pa, ki še besede ni znal po nemški, ta je menda pa boječ tako sam od sebe molčal. — Pomiriti sta se ona dva sicer dala, pa le ker se jim sicer nič hujskega ni prigodilo, in sta za nedolžna bila spoznana gledé toženega prestopka, tretji pa je tako le za pričo bil. Kaj pa bi bilo, če bi vsled takega napačnega obravnavanja bila morala po nedolžnem kaj trpeti, ko bi bila obsojena? Da memogredé tukaj omenim, pri naši okrajni sodnji v Borovljah razun zgor imenovanega dohtarja sicer vsi v vsaj govoriti znajo po slovenski, slovenskega uradovanja se ve da ni duha ne sluha. Imenovani gospod dohtar, ki včasih predstojnika nadomestuje, čeravno osebno prijazen gospod, vendar zavolj jezika ni kar pripraven za slovenski okraj, drugod bi menda dobro služil. Pa da trdi Nemci dobivljejo take službe, kdo je tega kriv? Tudi kmetje sami, nekoliko, ker so preveč krotke ovčice, in rajši molčijo, marsikteri pa še ne vejo, da tudi oni kaj pravice imajo.

Iz Rečice, 12. apr. — v. [Izv. dop.]* Neki gosp. —ski poroča v 41. listu „Slov. Nar.“ iz gorenje Savinske doline poleg drugega tudi reči, ktere je Bog si ga vedi kje čul. Županija Mozirska, Rečiška in Kokarska neki nameravajo, si uradnika najeti znanega rodoljuba, ki je pri gornograškem bilježniku več let že slovenski uradoval. Rečiški župan vsaj je še le iz ovega poročila izvedel, da kaj takega namerava. Sam o tem nič ne vé. Po svojem slovenskem uradovanji nem znani rodoljub tudi do zdaj še ni znan. Mogoče, da si je kateri najdaljnih Žolpeščanov kedaj kako slovensko pismo izberačil, ker bi z nemškim po pol dneva daleč moral tolmača iskati. Sploh pa nas vse naše uradnje še za trde Nemce imajo, kakor poprej. Posebno prijetno pa se mu je o Rečiški čitalnici sanjalo. Povejte nam le čast. gosp. —ski, kje pa je res na Rečici čitalnica, da se jej kar vpišemo? Mi Rečičani o njej čisto nič ne vemo. Čakali smo pač vsi veseli, in čakamo še dandenes, da jo napravijo Mozirjani. Ako Mozirje in Rečico primeriš, lahko spoznaš, da je v Mozirji čitalnico osnovati še lahko, ko je ravno isto na Rečici še nemogoče. Kaj radi pač bi jo mi rečiški rodoljubi Mozirjanom po svoji moči staviti pomagali. Naše županijske (in čitalnične) zadeve hočete po svetu razglašati, pa nas pohvaljene rodoljube še ne poprašate popred, je li tudi resnica, kar bi radi poročali. Ali hočete vsako besedo tisku izročati, kakovo koli ste gredoč kje od koga čuli?

Iz Hrvaškega 17. aprila. [Izv. dop.] Pravijo, da vampir, kader se ob nočnem času nad človeka spravi, krv izpije, spečemu človeku s svojimi črnozlétni krili rahlo zrak v lice pihlja, da se človek ne bi zbudil, in vampira pregnal. Ravno tako so ravnali naši vampiri Magjaroni. Oni so s svojimi obečavanji narod kloroformovali, v spanje zazibali, ter mu zdaj spečemu krv iz vseh njegovih žil pijejo. Grozno je, le pomisliti, da narod ne bi imel tolike životne moči več v sebi, da bi se zopet zdramil in svoje vampirje odgnal. Bil sem te dni v Zagrebu pa sem se prepričal, da res vse spi. V sabornici sedi kakih 50—60 zastopnikov, (?) na galerijah pa kakih 20—30 poslušalcev. Vse oči so na dvorskega svetovalca Zlataroviča obrnene. Kar on reče, to reče ves sabor, kar on odreče, to odreče ves sabor, kakor on glasuje, tako glasuje ves sabor. Najsijajneje je naš sabor svoj servilizem pokazal v razpravi zakonskega članka o ustroju naše deželne vlade. Kakor profesor učencu pensum v popravek nazaj da, ravno tako je naš sabor svoj elaborat enkrat od Raucha, drugokrat od ministra Bedekovića v popravljanje in premenjenje nazaj dobil, pa tudi lepo ubogal, pa popravil in premenil, kar se je dotični gospodi popravka in premene potrebnega videlo. Uradniki, ki v saboru sede, in ki jih je boje Rauch za purane imel, ki za vsakim gredo kdor s kuruzo v rokožaru škroboče, so v veliki zadregi, ker so stvari se tako zamotale, da se ne ve, kdo bo v bodoče gospodar kuruznega hambara in zato so začeli, vsak na svojo stran vleči. Eni mislijo da bo kuruzni hrambar pri ogerskem ministerstvu, drugi sklepajo, da bo naš minister Bedeković do njega ključ imel, opet drugi pa, da bo Rauch kakor do sedaj, svoje purane tudi za naprej hranil. Šlavonci bi naj raje neposredo v Pešto šli, kakor pred letom 1848. Vidi se, da so že siti zagrebškega saborovanja. Oni gledajo v Pešto kakor Turki v svojo Meko. Andrašiju je treba le malo s prstom pomigniti, in vsi Šlavonci so v Pešti. Druga koterija so Varaždinski purani. Oni imajo svojega molika v ministru Bedekoviću, rojenemu Varaždinu, pa bi najraje imeli, da bi on rokožar s kuruzo imel, češ, on bi se prvi na svoje rojake Varaždince zmislil. Tretja koterija so zagrebški purani. Ti še zmerom niso nad tem zdvojili, da bo kukuruzni rokožar vendar še tudi za naprej pri Rauchu ostal, zato se okolo njega stiskajo, češ on bo službe delil! Pregovor pravi: trebih se malokdaj starih dobrot spomni, in to se še zna denes jutri Rauchu zelo vtepati. Kakor hitro se bo za stalno vedelo, da bo peza naše vlade pri ministerstvu in ne pri banu, bo ves roj puranov Rauchu hrbet obrnil. Kdo ne bi zdihnil: bože daj nam značajev, za talente bodedmo že sami skrbeli! Kakor zdaj stvari glede naše deželne vlade stojé, je toliko gotovo, da bo, če že ne de nomine, saj de fakto naša vrhovna vlada pri našem ministerstvu v Pešti. Naše namestniško svetovalstvo pa bo to ostalo kar je do sedaj bilo, naime druga politična in-

*) Po posebni želji dveh častitljivih rodoljubov smo priobčili to razjasnilo in iz njega povzeli, da je v gorenji savinski dolini čitalnice treba in da bi jo tudi lahko osnovali, ko bi ne manjkalo mejusobnega sporazumjenja in sloge. Ako ne more biti dveh čitalnic v gorenji savinski dolini, naj si rodoljube napravijo s združenimi močmi eno in narodna stvar bo imela neprimerno več koristi kakor pa če se še s tako dobro voljo pikajo po časnikih. Vredn.

stanca. — Izbori za peštanski državni zbor so v našem saboru obavljeni, pa sabor je zaključil, da deputirani ne smejo preje v Pešto oditi, preden domača deželna vlada ne bo ustrojena. V Pešti so se gotovo čez to upornost — smejali! Izbrani so samo osebe, ki rade koruzo zobljejo. — Vseučilišče je potrjeno. V saboru so živio kričali, drugod pa nikjer, kajti mi se bojimo, da naše vseučilišče ne bi bil tisti konj, ki so ga Grki pred Trojo postavili, in iz katerega se utegnejo denes jutri sami mladi Magjari in Magjaronci izleči. — Naša „Agramerica“ in naše „Narodne novine“ so vest prinesle, ki se je potem po vseh avstrijskih časopisih raznesla, da se je z vladikom Strossmayerom tudi predsednik jugoslovanske akademije kanonik Rački v Rim podal. Kar se Račkija tiče, morem reči, da sem ga še te dni zlastnimi očmi v Zagrebu videl.

Iz Dunaja, 18. apr. H. G. [Izv. dop.] Taaffe je postal prvosenik ministerstvu in tako je to tolikanj pretresano vprašanje rešeno. Dunajski listi, ki so bili vsi zoper Taaffeja, delajo kisle obraze, pa se vendar na smeh drže, ker se jim zdi oportuno. Samo Giskrova nova Presse ne more svoje jeze skrivati. Pa kar je, to je, v vladni „Wien. Ztg.“ stoji cesarjevo pismo, ki imenuje Taaffeja za prvega v ministerskem svetovalstvu, ne pa Giskro, Herbst ali Hasnerja, kakor bi bili nemški dualisti rajše videli. — Grof Taaffe je bil za časa Belkredija v Solnogradu deželni prezident in dasiravno je mlad in nima posebnih duševnih zmožnosti, zasel je vendar po Belkrediju ministerski stol. Ker ga cesar osebno rad ima, hotel je tudi, da Taaffe ni iz ministerstva izstopil tudi potem ne, ko se je osnovalo v državnem zboru tako imenovano parlamentarno ministerstvo doktorjev. Tako je Taaffe edini neposlanec v ministerstvu in jezilo je to, kakor je naravno vse liste, ki so prijatelji dec. ustave. Ako torej s tem imenovanjem niso zadovoljni, ravnajo popolnoma logično, kajti zgodilo se je tu nekaj, kar ni po načelih ustavnosti, zgodila se je volja krone, ne volja parlamenta. Za nas je to drugače. Mi ne priznavamo, da je dec. ustava tisti okvir, v katerem se more srečno v Avstriji izhajati. Mi smo nasprotniki današnjih nemških centralistov in njih kontumacij, s katerimi nam žugajo. Če še pomislimo, da spada Taaffe med tisto stranko v tukajšnjih vladnih viših krogih, ki začenejajo spoznavati, da tako ne pojde dalje, da se je torej treba pogoditi z narodi: je dobro da je zmagal Taaffe in ne Giskra. Pripoveduje se, da se je tu zgodila cesarjeva volja in da je Taaffe posebno nalogo dobil, skušati da se pomirjenje s slovansko opozicijo pospeši. Kmalu bomo videli, kako se bode vlada zdaj obnašala. In ako je res, kar smo ravno omenili, videli bomo kmalu, da ministerska kriza s tem imenovanjem še ni dovršena, temuč, da bode Giskra s svojo odvažnostjo v odrekani vred odstopiti moral in da utegne za njim iti Herbst, Hasner in še kdo. Eden tukajšnjih tednikov, ki je organ federalističnih Poljakov in ima navadno dobre izvore in zveze, poroča naravnost, da je Taaffeju naloženo počasi tako ministerstvo zbrati, ki bode moglo z vsemi političnimi strankami pobogati se. Da bi istina bila, in da bi dobili enkrat ustavo, ktera bi bila res avstrijska ustava! — Nekteri že malajo hudiča reakcije in povrnjenja absolutizma na steno in imajo že imena pripravljena. Imenuje se na pr. Kellersperg, in ljubljanski deželni predsednik Konrad, ktera ima Taaffe v novo ministerstvo pridobiti, da se cela sistema prenaredi. Mi mislimo in in smo preverjeni, da reakcija v pomenu nekonstitucionalnem ne more v Avstriji več obstati. Torej se take reakcije ne bojimo. Reakcijo pa bomo z veseljem pozdravili, ktera bo podrla centralizujočo dec. ustavnost in novo boljše poslopje zidala, kakor ga je imel namen zidati po Beustu vrženi izvenredni državni zbor, v katerem bi bili zastopani vsi cislajtanski narodi. Ko bi pa prišla starokopitna, svobodni sovražna stranka starih fevdalcev, kakor je bil Leo Thun, na krmilo, tačas bode svet videl, da bomo Slovanje tako kakor vsak narod stali in borili se za svobodo. — Sicer pa za nas Slovence reči ne stoji slabo. Državni poslanci so izgubili vse zaupanje še tam kjer so ga imeli: pri Nemcih. Poslušajmo, kaj „Wanderer“ govori o njih. Ta veliki nemški list pravi, da je od vsacega parlamenta pričakovati, da zboljšanja pričinja, da daje impulze. „Od dunajskega državnega zbora pa tirjajte kar hočete, samo tega ne, da bi ktero državniško misel imel.“ In vidé vso nezdružljivost v tej zbornici pravi dalje: „ko bi zadnji slovanski poslanec zapustil prostore te zbornice, bi ta zbor še nikdar nemški ne bil. — To kar tukaj na podlogi decemberske ustave v škotski hiši svoje čudnosti uganja (sein wesen treibt) ni ljudsko zastopništvo, tem menj nemško. Jezik sam ne stori rojaka niti tega niti onega naroda.“ Tako govori poprej za dualizem vneti „Wanderer“. Popolnoma pak je moral njegovo nekorist in neizpeljivost spoznati, ko zdaj popolnoma za federalizem govori tako-le končaje svoj članek o gališki resoluciji: „Med nami Nemci in pa med Poljaki ter družimi Slovani se bo mairsikaj razjasnilo, kader bodo Nemci kot pravi Nemci v delovanje stopili, v tako delovanje, ki se bode strinjalo, ki bode morda celo tirjalo, da se dá Poljakom in drugim Slovanom toliko avtonomije in zaželene neodvisnosti od dunajskih upljirov, ki bode še presegala mero tega, kar poljska resolucija zdaj zahteva.“ — Tacemu glasu v nemškem listu se radujemo. Da bi kmalu prišel dan, ko bodo taki pravi Nemci, pravi svobodnjaki prišli na krmilo in otresli se gospodovanja in službovanja lačnih voditeljev. Tačas bode sprevideli, da Slovanje hočemo biti enako svobodni, enakopravni bratje z Nemci. Dokler pa bodo možje na čelu opravil, ki so močni le v tem, da želj slovanskih narodov ne poslušajo, tako dolgo naša lepa Avstrija ne bode srečna.

Politični razgled.

O notrajnih avstrijskih zadevah večidel že govori obširneje naš dopis iz Dunaja. Pristaviti imamo, da je državna zbornica poslancev prišla za nekoliko paragrafov postave o zemljiščnem davku naprej,

da je ustavni odbor tako rekoč popolnoma odbil gališko resolucijo in deželi prepustil samo postavodajo v kupčijskih zadevah in da iz nova govoré o pripravah za spravo s Čehi in za odpravljenje izjemnega stanja.

Neredi belgijskih delalcev se nevarno pomnožujejo, ima krajev, kjer se je po 3000 delalcev združilo in se vsemu dela od-povedalo.

Iz Spanije poročajo, da se je jela semtertje kazati reakcije in da se je v Madridu sešel reakcionaren shod, ki je hotel umoriti one 3 generale, ki so zdaj udje vlade.

Ker ima že vsaka dežela skoraj svoje neredé in zarote, tudi Rusija ne sme izostati. Beremo, da so zasačili neko uporno zaroto, o kateri policija trdi, da dela v poljskem smislu.

Razne stvari.

* (Dopisnik Prvaški) — tako se piše „Dom.“ — trka na duri goriških Slovencev, da bi se mogla tam napraviti prava čitalnica, in kliče jih, da bi pomagali razvijati slovenščino in širiti omiko med deželani. Veliko manj bi se naši nasprotniki upali, z našimi ljudmi burke uganjati, in veliko več bi se po temi tavajočih nezavednežev na našo stran pridobilo, ko bi se tukajšnji izobraženi, zlasti neodvisni Slovenci bolj prizadevali, slovenskega duha med bolj prostim ljudstvom širiti, in ko bi se za narodni njih razvitek kaj bolj skrbelo. V Mirnu, v Vertobi, v Št. Andreži, v Prvačini, povsod so kmetje vneti za narodno stvar in se jim sanja o čitalnicah, ali manjka jim duševne podpore, manjka jim voditeljev. Kakšno čast bi si tedaj pridobil tisti, ki bi se tega posla poprijel in tem ljudem čitalnice na noge spravil. — Brici si napravljajo tabor — Brici! ljudje, kojim je še pred 2 letoma bila slovenščina in narodnost slovenska, španjska vas, kojim se je po občinskih pisarnicah pisarilo večidel po laški, in mnogi občinarji, če so kolikaj furlanski znali, so tudi tako govorili. Na enkrat se je svet spreobrnil: izvolili so si za župane slovenske može, in ti so nemudoma to napako odpravili, in občinarji se čutijo, kakor njih zastopniki, to, kar so — Slovence. Posebno lep zgled v tem dajeta Medanski in Šmartinski župan. — Medanski župan je pa bolj v zadregah, ker njegovo glavarstvo (v Gradišči) ne pozna slovenskih njegovih dopisov, kajti nima ni ene osebe, da bila slovenskega jezika zmožna. Vse drugače se godi Šmartinskemu, in sploh županom Goriškega glavarstva, od koder se jim, kolikor se more, v slovenskem jeziku do- in odpisuje. Bar. Pino je Slovincem pravičen; jezika našega se je že dobro naučil: ne le vse slovenske dopise popolnoma razume, tem več že tudi sam kaj malega slovenski piše.

! Slovenska brošura!

Naznanjena brošura pride pod imenom:

„Čujte! Čujte! kaj slovenski jezik tirja“,

črez dva, tri dni na svetlo.

Cena brošure, poltretjo polo obsegujoče, je kolikor le mogoče nizka: v knjigoprodalnicah po 20 kr., v 50 iztisih pa vkup prejmana po 15 kr. zvezek. Razpošilja se ali s poštnim poplačanjem (Nachnahme) ali za naprej poslani denar. Poštnino naročniki poravnajo. Naročnina se pošilja založniku Janku Pajk-u v Mariboru; naročila pa iz blagovoljnosti tudi vredništvo „Slov. Naroda“ prejema.

Podvizaj se, kdor želi brošur naročiti!

Slovenci — na zdravje!

JURI S PUŠO

izide že 24. t. m., namreč na dan svojega godú! — Vesel, da ga vsi Slovenci, stari in mladi, bogati in ubogi kaj radi v vas vabijo, vrgel se bode v rudečo srajco, in svojim čč. bralcem to-le prinesel: dve lepe pesmici; prekovanje za leta 1700—1900; dopise, telegrame, kratkočasnice, podobice: 1) Načrt grba prihodnjega slovenskega kraljestva; 2) Toman in Svetec; 3) mnogo šaljivih podobice itd. — „Juri s pušo“ velja za pet mesecev 25 novčicev; vsem novim naročnikom pošljemo tudi prve številke lista, vse enako, če bi jih „mangari“ en cel milijon ali pa še več prilezlo! — Kdor „Jurja“ v vas (ali v mesto!) vabi, pošlje naj mu „cirengo“ pod naslovom:

Naj prejme

Gasper H. Martelanc,

feldcajkmöster „Jurja s pušo“ v slov. mestu Trstu.